

FRANE RADAK

MALA

RETROSPEKTIVA

SRETNI SLIKAR IZDVOJENIH TRENUTAKA

Brojni autori naglašavaju kako im je sam stvaralački čin najvažniji pa i najdraži dio u čitavom umjetničkom radu; oni, dakle, procesu koji na svome kraju, kada je kompozicija dovršena, i nije uvijek tako jasno vidljiv — daju prednost. Štoviše, postoje i autori koji i u svojim gotovim djelima najradije prikazuju ogoljeli slikarski postupak što je jedna od veoma specifičnih odlika suvremene umjetnosti u odnosu na predmoderna razdoblja. Frane Radak je nedvojbeno izvrstan primjer takvoga slikara. To nipošto ne znači da je dojam nedovršenosti ono što ga obilježava; budući da sprovodi dosljednu stilizaciju motiva, a ne njihovu mimetički vjernu reprodukciju, Radak je u mogućnosti istaknuti strukturu, podcrtati svoj rukopis, rasporediti kolorističke akcente — sve likovne sastavnice izdvojiti i pritom ih okupiti u samosvojnu, prepoznatljivu cjelinu.

Doduše, krenemo li u kronološki pregled izloženih radova, zapažamo kako se jedna slika na aktualnoj izložbi ne uklapa u upravo iznesene Radakove karakteristike. Naime, *Brodogradilište u Malinskoj* iz 1962. kao najstariji rad pokazuje jasnu razliku u odnosu na ostala djela; ono je izgrađeno na tonskim vrijednostima. To je smirena kompozicija čije su gradbene forme elementarne, a boje koje ih tvore nastale su miješanjem na paleti — studiozno, s promišljanjem i odmjeravanjem.

Navedena slika ilustrira raspone autorova opusa, markira polazište umjetničke karijere koja se razvijala od primjene pažljive modelacije gustih namaza u smjeru oslobađanja poteza, snaženja kontrolirane spontanosti te posljedične izravnosti izraza. U takvom su Radakovu gestualnom ključu nastale osebuje likovne slagalice; on ih je gradio izdvajanjem motiva (cvijeta, stabla, portreta...) iz njihova okruženja uz istodobnu redukcionističku razgradnju struktura i neuvjetovano spajanje dijelova u igri reskih fragmentacija cjelina. Kako to konkretno izgleda približit će nam upoznavanje s nekoliko realizacija.

Na djelu *Pogled iz ateljea*, primjerice, otkrivamo naglašeno dinamičan, naizgled neorganizirani raspored unutar kompozicije (nemir na platnu odraz je, sugerira na to i pandemijska, 2020. godina, dubljeg nespokojstva); uistinu pak, riječ je tek o nepravilnom rasteru pačetvornih, trokutnih i ovalnih otvora koji ujedno omogućuju prodor u dubinu slike — u biti sasvim apstraktnu — koju još samo naziv, kao lapidarna sugestija, veže uz pojavni svijet. Suočeni smo s dominantnim premazima koji djelomično prekrivaju prethodno nanese slojeve te ujedno poništavaju oblike, ostavljajući tek svojevrzne prozore za pogled koji upoznaje ulomke nekog prošlog, sada već nespoznatljivog predloška. Slojevitost šarolikih namaza odlikuje i rad *Motiv iz Dalmacije* čiji precizan i odsječan ritam te nadasve snažna ekspresivnost — još uvijek dovoljno čvrsto vezana uz ishodišnu predodžbu — čine uvjerljivu sublimaciju zavičajnog doživljaja.

Mrtve prirode, za razliku od vedutnih i pejzažnih panoramskih pogleda, omogućuju autoru da donese na platnu

blisko prikazan, neposredan motiv, kompaktna po oblikovnim i kompozicijskim značajkama. Tako se *Cvijeće u žutom* iz 2004. izdvaja kombinacijom gestualnog i konstruktivnog postupka, a *Cvijeće u plavom*, datirano aktualnom godinom — također stenografski izvedeno — nečistim pigmentima koji prigušuju kolorističke akcente.

U Radakovim pastelima, poput skladne i profinjene *Masline s Unija*, zamjetno je naglašenije uvođenje grafičkoga elementa; crtovlje prikriva svijetle mrlje uz profinjena sivila kojima prigušuje tragove svjetline.

U ovom sažetom pregledu umjetnikova rada svakako valja izdvojiti još jednu sliku; to je *Autoportret u pedesetoj godini* koji posjeduje, u odnosu na ostale radove, i dodatnu izražajnost — u njemu postoji žarište, usredotočenost na oči koje u promatrača netremice gledaju oscilirajućim pogledom, a svatko pažljiviji ne može nego uzvratiti na isti način: fokusiranjem koje se neprestance premješta zdesna nalijevo i nazad. To je njihanje između bezdana tame i bljeska koncentrirane točke. I efektni koloristički sklopovi s prevladavanjem plavo-žutoga komplementaroga para — poneki u funkciji kubizirajućeg uobličavanja, drugi tek stvaranja nedefiniranoga, no psihološki napeta ozračja — snaga su ovoga djela.

Predan imanentno pikturalnim vrijednostima kao svojim stalnim preokupacijama, Frane Radak je ostvario dosljedan i homogen umjetnički korpus čija je glavna odlika brzopisno i jezgrovito, dugogodišnjom praksom ovjereno vrsno oblikovanje; njegovo je djelo nepretenciozno, doduše, u idejnom smislu, ali potpuno autorski svojstveno i samosvojno u kontekstu vremena i prostora.

Nikola Albaneže



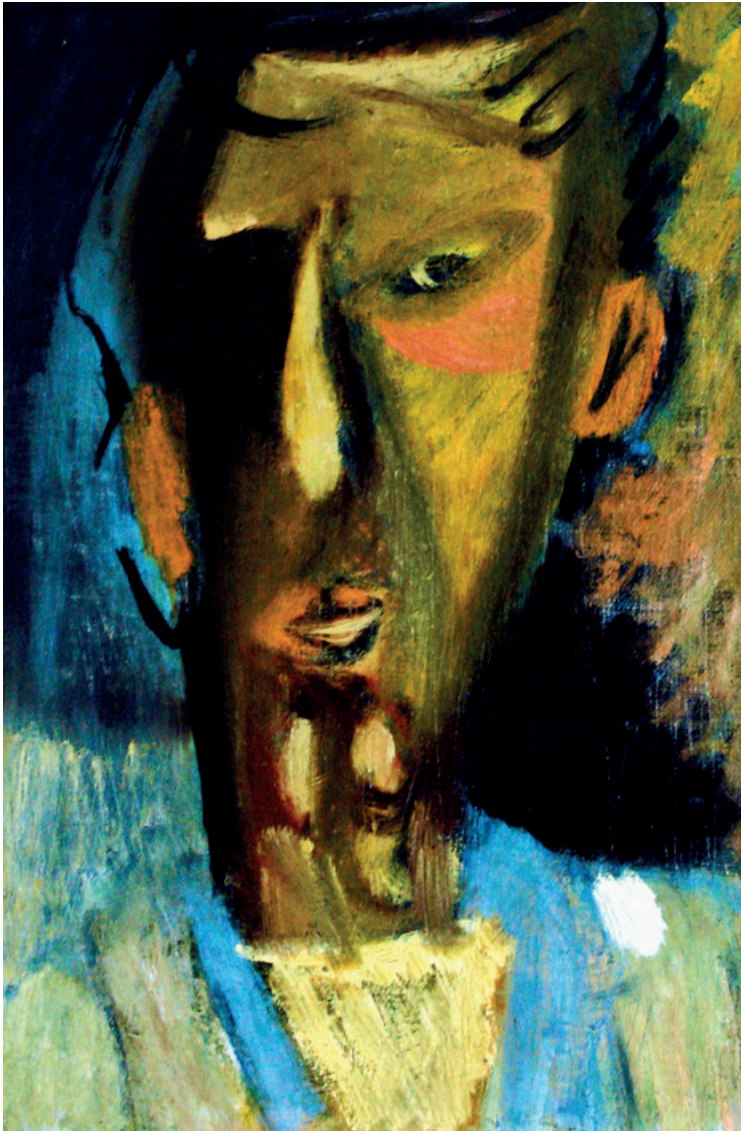
BRODOGRADILIŠTE U MALINSKOJ, 1962.
ulje na platnu, 65 × 81 cm



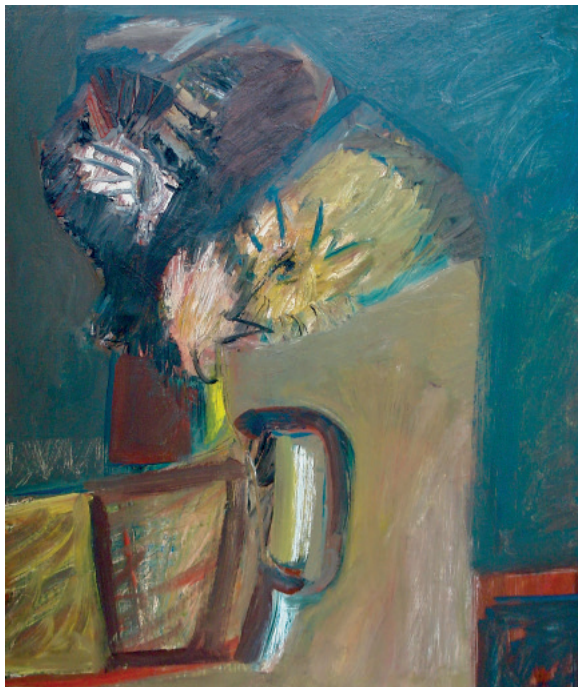
MASLINA U ZORU, 1982.
pastel, 42 × 32,5 cm



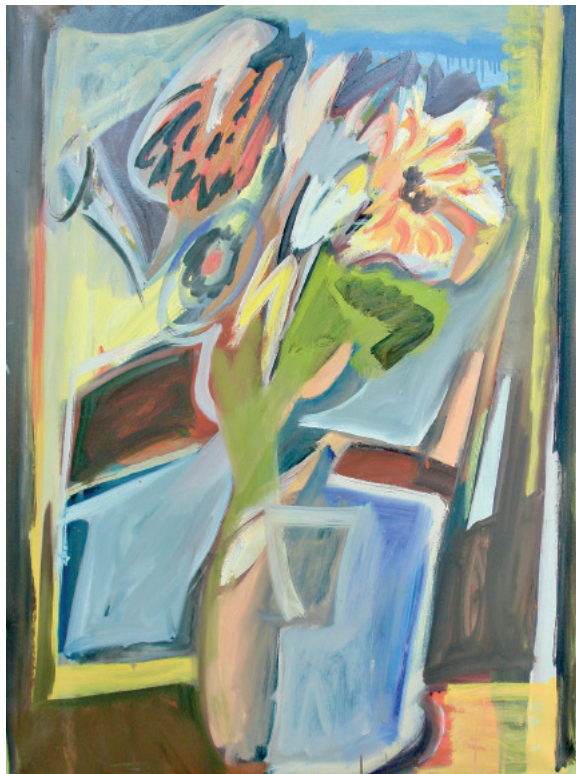
AKT, 1989.
ugljen, 45 × 31 cm



AUTOPORET U PEDESETOJ GODINI, 1985.
ulje na platnu, 37 × 27 cm



ZIMSKO CVIJEĆE, 1992.
ulje na platnu, 75 × 60 cm



BUKET PROLJETNOG CVIJEĆA, 2000.
ulje na platnu, 100 × 80 cm



MASLINA S UNIJA, 2000.
pastel, 75 × 50 cm



CINIJE, 2003.
ulje na platnu, 75 × 50 cm



CVIJEĆE U ŽUTOM, 2004.
ulje na kartonu, 81 × 70 cm



STABLO, 2018.
akril na platnu, 80 × 60 cm



POGLED IZ ATELJEA, 2020.
ulje na kartonu, 90 × 100 cm



MOTIV S BUNDEKA, 2020.
akril na platnu, 100 × 120 cm



MOTIV IZ DALMACIJE, 2020.
ulje na platnu, 100 × 120 cm



PORTRET BRANKA R., 2020.
ulje na kartonu, 80 × 60 cm



CVIJEĆE U PLAVOM, 2020.
ulje na kartonu, 100 × 80 cm



Frane Radak rođen je 3. siječnja 1935. godine u Gorišu pokraj Šibenika u Dalmaciji. Osnovnu školu pohađa u Šibeniku i živi u Domu za djecu bez roditelja. Godine 1957. završio je školu Primijenjene umjetnosti i dizajna u Zagrebu, smjer Slikarstvo u klasi profesora Ive Šebalja, a 1963. godine diplomirao je Slikarstvo na Akademiji likovne umjetnosti u Zagrebu u klasi profesora Otona Postružnika. Na završnoj godišnjoj izložbi studenata nagrađen je nagradom Akademije likovnih umjetnosti za slikarstvo. Iste godine ženi se Boženom Božić s kojom dobiva kćer Andreu. Godine 1964. zapošljava se u Osnovnoj školi Cvjetno naselje kao likovni pedagog. Paralelno s radom u školi intenzivno slika. Izražava se brojnim slikarskim tehnikama: pastel, ulje, akrilik i ugljen. Godine 1974. izlaže na IX. Zagrebačkom salonu, a prva samostalna izložba priređena mu je 1981. godine u Galeriji Kerdić u Gradskom muzeju Nove Gradiške. Započinje putovanja i suradnju s više likovnih kolonija diljem Hrvatske te donira radove u humanitarne svrhe. Tako nastaju zrela djela intimističkog ugođaja i klasičnih tema poput maslina, cvijeća, aktova ili mrtvih priroda. Te su teme bile središte likovnih istraživanja narednih dvadeset godina. Usljebile su mnoge samostalne i skupne izložbe u Zagrebu, Osijeku, Daruvaru, Vukovaru, Šibeniku, Splitu i Bruxellesu. Osim kontinuiranog rada u više zagrebačkih osnovnih škola, od 1985. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu radi kao suradnik i mentor budućim likovnim pedagogima. Održao je niz predavanja iz Teorije i prakse likovne kulture. Godine 2009. upoznaje njemačko-hrvatsku obitelj Müller koji postaju vjerni kolekcionari njegovih slika. Zahvaljujući njima, njegov slikarski put postaje motiviran i bezbrižan. Od 2014. godine vodi likovni tečaj na Pučkom otvorenom učilištu i Centru za kulturu Peščenica u Zagrebu. Osim podučavanja, aktivan je i u organizaciji izložbi, intenzivno slika i izlaže na samostalnim i skupnim izložbama u Hrvatskoj. I dalje je sudionik likovnih kolonija. Dobitnik je mnogih nagrada i priznanja za svoj 35-godišnji pedagoški rad.

Adresa: 10000 Zagreb, Viktora Kovačića 34
 Telefon: 01 66 70 199
 Mobitel: 099 67 30 484

MALA RETROSPEKTIVA

POPIS DJELA

1. BRODOGRADILIŠTE U MALINSKOJ, 1962.,
ulje na platnu, 65 × 81 cm
2. MASLINA U ZORU, 1982., pastel,
42 × 32,5 cm
3. AUTOPORTRET U PEDESETOJ GODINI, 1985.,
ulje na platnu, 37 × 27 cm
4. AKT, 1989., ugljen, 45 × 31 cm
5. ZIMSKO CVIJEĆE, 1992., ulje na platnu, 75 × 60 cm
6. BUKET PROLJETNOG CVIJEĆA, 2000., ulje na platnu,
100 × 80 cm
7. MASLINA S UNIJA, 2000., pastel, 75 × 50 cm
8. CINIJE, 2003., ulje na platnu, 75 × 50 cm
9. CVIJEĆE U ŽUTOM, 2004., ulje na kartonu, 81 × 70 cm
10. STABLO, 2018., akril na platnu, 80 × 60 cm
11. POGLED IZ ATELJEJA, 2019., ulje na kartonu,
90 × 100 cm
12. MOTIV S BUNDEKA, 2020., akril na platnu,
100 × 120 cm
13. MOTIV IZ DALMACIJE, 2020., ulje na platnu,
100 × 120 cm
14. CVIJEĆE U PLAVOM, 2020., ulje na kartonu,
100 × 80 cm
15. PROLJETNI BUKET, 2020., ulje na kartonu,
100 × 80 cm
16. PORTRET BRANKA R., 2020., ulje na kartonu,
80 × 60 cm
17. TRNJANSKI KROVOVI, 2020., ulje na platnu,
100 × 80 cm
18. TULIPANI, 2021., ulje na kartonu, 100 × 70 cm
19. POGLED IZ ATELJEJA, 2021., ulje na platnu,
100 × 100 cm
20. AKT, 2021., suhi pastel, 70 × 50 cm
21. PAJINO CVIJEĆE, 2021., ulje na platnu, 80 × 60 cm
22. CVIJEĆE, 2021., ulje na platnu, 100 × 80 cm

SAMOSTALNE IZLOŽBE

1981. Nova Gradiška, Gradski muzej
1984. Zagreb, Galerija Prozori
1987. Labin, Galerija Re
1999. Osijek, Galerija Vernissage
2001. Split, Galerija konzervatorskog zavoda
2003. Slavonski Brod, Galerija Vladimir Becić
2004. Vinkovci, Gradski muzej Vinkovci
2006. Vodice, Sveti Križ
2006. Čitluk
2009. Pakrac, Muzej grada Pakraca
2014. Zagreb, VBZ
2015. Kutina, Muzej Moslavine Kutina
2020. Daruvar, Galerija Grada Daruvara

SKUPNE IZLOŽBE

1974. IX. Zagrebački salon
1984. XIX. Zagrebački salon
1987. XXII. Zagrebački salon
1990. XXV. Zagrebački salon

Sudjelovao je i izlagao na V. Međunarodnoj likovnoj koloniji u Lendavi (1977.) i X. likovnoj koloniji „Strmač“ u Novoj Gradiški (1980.)

FRANE RADAK

MALA RETROSPEKTIVA

NAKLADNIK: Muzej Prigorja • ZA NAKLADNIKA: Morena Želja Želle • PREDGOVOR: Nikola Albaneže

FOTOGRAFIJE: Tomislav Dilber • LIKOVNO OBLIKOVANJE: Tomislav Mrčić

SLOG I PRIPREMA ZA TISAK: Ovum • TISAK: Graforad • NAKLADA: 120 komada

ISBN 978-953-7820-37-4 (MEKI UVEZ) | ISBN 978-953-7820-38-1 (PDF)

STRUČNA KONCEPCIJA IZLOŽBE I LIKOVNI POSTAV: Tomislav Dilber

TEHNIČKI POSTAV IZLOŽBE: Josip Kovačević | 3D VIRTUALNI RAZGLED: Mario Dokša

Sesvete, Trg Dragutina Domjanića 5 • 27. svibnja do 18. lipnja 2021. godine

Izložba je ostvarena uz financijsku potporu Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske



2021. / 35. SEZONA

Već drugu godinu pandemija virusa COVID-19 ne jenjava i možda će izazvati odstupanja u planiranom izložbenom programu:

JOSIP BOTTERI DINI, MARIJAN JAKUBIN, VLADIMIR MEGLIĆ

ZLATKO ČULAR

FRANE RADAK

HRVOJE GLAVAN, PETAR KOŠI, LUCIJAN KUJUNDŽIĆ, EMA ZAVACKI

JOVICA DROBNJAK

35 GODINA GALERIJE KURIJA MUZEJA PRIGORJA

SESVETSKI LIKOVNI UMJETNICI I GOSTI

Galerija Kuriya Muzeja Prigorja od 1986. godine vrlo aktivno sudjeluje na sesvetskoj i zagrebačkoj likovnoj sceni. Do danas je ostvareno preko 200 samostalnih i skupnih izložbi, od "Sesvetskog likovnog kruga" do Jadranke Fatur, Vere Dajht Kralj, Vinka Fabrisa, Milene Lah, Vinka Fištera, Rudolfa Labaša i mnogih drugih, a kritike i osvrte su pisali naši cijenjeni likovni kritičari i povjesničari umjetnosti poput Matka Peića, Vladimira Bužančića, Oke Ričko, Josipa Škunce, Zdenka Rusa, Nade Križić ili Milana Bešlića.

Galerija je priznata od HDLU-a, ULUPUH-a, HNLU-a, kao i HZSU-a.

VODITELJ PROGRAMA: Tomislav Dilber

SAVJET GALERIJE KURIJA MUZEJA PRIGORJA 2021.: Feđa Gavrilović • David Kelčec • Sanda Stanačev Bajzek • Barbara Vujanović • Tomislav Dilber